تبخير از سطح درياچه سدهاي مخزني كشور و لزوم پژوهش در خصوص روشهاي كاهش آن

رحمت‌اله شفيعي علويجه

كارشناس ارشد هيدرولوژي، مؤسسه تحقيقات آب، تلفن: ۷۰۰۰۳۰۵، R.shafiei@wri.ac.ir

چكيده

ساخت و بهره‌برداري از سدهاي مخزني اگرچه به ايجاد يكي از زيرساختهاي مهم توسعه اقتصادي كشور كه تهيه آب مطمئن و بهنگام مي‌باشد جامه عمل پوشانده و توانسته كشور ما را در زمره يكي از كشورهاي مهم در عرصه سدسازي دنيا مطرح نمايد ولي توجه و علاقه وافر به مهار آبهاي سطحي و ابعاد گسترده سرمايه گذاري در اين زمينه گاهاً بدون رعايت اولويت طرحها از نظر توجيه فني، اقتصادي و زيست محيطي و عدم هماهنگي طرحهاي مكمل بهره‌برداري انجام گرفته است. ازجمله مسائلي كه تا كنون به آن توجه كافي نشده است مسئله توان تبخيري نيوار در شرايط اقليمي ايران است كه در نقاط مختلف قادر به تبخير ستون آبي به ارتفاع ۱ تا ۴ متر در سال مي‌باشد. به عبارت ديگر با توسعه سدهاي مخزني يك سطوح آبي مصنوعي ايجاد كرده‌ايم كه هم اكنون باعث گرديده سالانه حدود ۲ درصد از پتانسيل منابع آب سطحي كشور كاسته شود و به صورت تلفات از دسترس خارج گردد. هدف اصلي در تهيه اين مقاله از يك طرف نشان دادن ابعاد ملي مسئله تلفات تبخير از سطوح آب درياچه سدهاي مخزني كشور مي‌باشد و از طرف ديگر توجه دادن سياستگذاران و مديران آب كشور به اين نكته كه اگر با تمهيداتي بتوان فقط ۱۰ تا ۲۰ درصد از مقدار تبخير از سطح درياچه سدها كاست، رقمي معادل ۲۲۰ تا ۴۴۳ ميليون متر مكعب آب صرفه‌جويي يا مازاد بر منابع فعلي، آب قابل مصرف تأمين شده است كه به تنهايي برابر ۷ تا ۱۴ برابر حجم مخزن سد طرق در استان خراسان مي‌باشد.

واژه هاي كليدي: توان تبخيري نيوار، تلفات آب، حجم تبخير سالانه، درياچه سدهاي مخزني، كاهش تبخير.

۱- مقدمه

پتانسيل سالانه منابع آب سطحي كشور كه عمدتاً به صورت جريان رودخانه‌اي مي‌باشد به طور متوسط ۱۰۰ ميليارد متر مكعب مي‌باشد، كه تغييرات آن در سالهاي كم آب و پرآب بين ٦۰ تا ۱۸۰ ميليارد متر مكعب برآورد شده است. تغيير پذيري زياد منابع آبهاي سطحي از سالي به سال ديگر، اين انديشه